

МЕТОДОЛОГИЧНИ БЕЛЕЖКИ ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА СРЕДНИТЕ ЦЕНИ И КУПЕНИТЕ КОЛИЧЕСТВА ОСНОВНИ СТОКИ ОТ ДОМАКИНСТВОТА

Данните за средните цени и купените количества основни хранителни и нехранителни стоки от домакинствата са разработени въз основа на информацията от бюджетите на наблюдаваните всяка година представителни за страната извадки с 6 000 домакинства през 2001 г., 4 200 домакинства през 2002 г., 3 000 домакинства от 1.08.2002 до 2009 г. и 3 060 домакинства всяко тримесечие през 2010 година. Данните са месечни и годишни до 2009 г. и годишни от 2010 година.

Извадките през отделните години са формирани от общата съвкупност на домакинствата в страната. При образуването им е прилаган двустепенен случаен гнездови подбор на териториален принцип, както следва:

1. На първа степен са избрани преброителни участъци (гнезда), като са използвани списъците, изготвени за преброяването на населението и жилищния фонд през 2001 година.

2. На втора степен в избраните гнезда са определени по 6 домакинства за наблюдение.

В съответствие с прилаганата методология за наблюдение на домакинските бюджети се получава информация за купените количества на определени стоки (хранителни и нехранителни) и за направените разходи за тях.

Купените количества основни хранителни стоки са изчислени средно на домакинство, а купените основни нехранителни стоки - средно на 100 домакинства, тъй като тяхната честота на покупка и регистрация е сравнително по-малка.

Определените позиции на хранителни и нехранителни стоки са дефинирани в съответствие с принципа за однородност, което позволява въз основа на информацията за купените количества и тяхната стойност коректно да се изчислят средни цени като претеглени средни аритметични.

Средните цени, изчислени по данни от наблюдението на домакинските бюджети, се различават съществено от публикуваните всеки месец от НСИ средни потребителски цени, които се получават въз основа на наблюдението на извадка от магазини в определени населени места (областни центрове) и на точно определена номенклатура от стоки. Различията между двете изследвания се свеждат главно до следното:

- Домакинствата се снабдяват със стоки от търговски обекти в селищата, в които живеят.

- Домакинствата извършват покупки на продукти и вещи и от частни лица.

- Домакинствата извършват покупки и на употребявани стоки за дълготрайна употреба (напр. телевизори, хладилници и др.), които не се продават в магазини, а са предимно акт на покупко-продажба между частни лица.

- Място на покупко-продажбата може да бъдат магазини, пазари или други случайни места, където се предлагат стоки за продажба.

- Покупките са извършени само от наблюдаваните обикновени домакинства, населяващи територията на страната, като са изключени покупките, осъществявани от колективни домакинства, ведомства, учреждения, фирми и чужденци, пребиваващи в страната.

- Не са включени данни за някои видове стоки, чиято честота на покупки е ниска, както и за такива, за които в наблюдението на домакинските бюджети се отчита само заплатената стойност, но не и физическата мярка.

През 2001 г. беше въведена нова класификация на разходите на домакинствата, съобразена с международната класификация COICOP.

ПОКУПАТЕЛНА СПОСОБНОСТ

Съществуващата връзка между доходи и цени може да се оцени чрез показателя "покупателна способност". Той представлява количеството от един вид стока, което може да се купи с паричния или общия доход средно на лице от домакинство през съответната година, ако същият се изразходва само за тази стока.

Изчисляват се и изменения в покупателната способност за конкретен период при база определена година.

Данните са обременени с известна стохастична грешка, дължаща се на извадковия характер на изследването.